

ACC. N:R M. 12935:1-6.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *E. Th. Pettersson, Tjingsjö*
Härad: *Konga* Berättare: *" " "*
Socken: *Ljinder* Berättarens yrke: *lantbr.*
Uppteckningsår: *1953* Född år *1876* i *Ljinder*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frieri och bröllop. sid. 1-6.

Luv 71.

Luf 71

1

Ungdommar av begge könen hade rätt så svårt att komma till tals då det gällde äktenskap. De måste ju fråga sin föräldrarnas tillstånd. De måste ju antingen få köpa antingen den den tillämnade brudens gärd eller brudgummen. Först med congre- tionen och i den utsträckt kunde självtändighet då det gällde äktenskap. Ungdomarna kunde träffas vid kyrkan, dit gammal och ung gick varje söndag. De kunde träffas i lekstugor, som besöktes utan föräldrarnas samtycke många gånger. Lekstugan var mycket illa ansedd, kanske med rätt. De kyrkostämningarna från 100 år sedan, beskriver sådana som djävulens skolor och de som upplöt sina hus till lekstuga voro i allmänhet också dåligt folk och med dåligt anseende. Ungdomarna kunde dock lättare träffas på sommartid då man dansade vid varje vågskål, eller på slätten så kallades den plats där majstämman, senare midsommarsstämman hölls. Där dessa platser stodo i dålig kurs hos de äldre. Där platsen kallades syndaplätten. Så var mycket moderna en plats där man kunde träffas och på många dagar till främmande kyrkor, som var så vanligt. Hade man

så fattat tycke för varandra om det gälde bondeklassen
trände man sig nästan alltid, detta gäller 1850 talet och
många årtionden framåt, till en bönsman. Hon sändes
då till söndera teringen. Hon möc ~~skickade~~ skicka du må
din dotter. Kunde fråga dig så sak på sak. Ofta gick man
rent affärsmässigt tillväga. Ofta kunde friaren se
hans för riktigt pressa fram om en hemgift annars gick
"äktenskapet" bara d. v. s. ej bliva av. Alltid har en
egen skap, som varit utseende stän i hög kurs, man hade
en full fliska mycket pengar så saknade hon i det långa
loppet ingalunda friare. Gull gifter till hette det då.
Mången rätt vanligt karl fick hustru bara han hade
mycket pengar. "God vovv" var en uttryck som sade att
det fanns egodelar i hembyn kom i regel ej många
äktenskap till stånd. "Gärags är ej gåu ät äta" sade
man om hembyns flickor. Uttrycket kommer av det för-
hållandet att exempelvis kreaturen ej vilja äta det gräs
som växer kring husknuten. Människorna trampa

dagligen orona det på andra sätt. Om de giftaslystna redan fört lärt känna varandra och ju väl tycke kunde man ha att seken var lätt läst. Men så var ej fallet många gånger. Jämförlikhet i rikedom var den första förutsättningen. Stämningens som hade ena pariser att genomgå för att kunna gifta sig med fjärrhingsbondens flicka, om det annars lyckades. Många älskande par har tyvärr genom tiderna skilts genom dessa brassa älskter. Helt en flicka för också på en annan sätt kunde visa sina känslor visor följande absolut samma händelse berättad för mig av hennes samförföriga pariser. Jag tar en min mosters född 1850 berömt. Det var en ung flicka i mosters hem som var sams med sina föräldras dräng, men föräldrarna tvingade henne att gifta sig med en mycket rik bonde. Bröllopskvällen gick hon till drängen. Sin man tog hon ingen hänsyn till, men var inte heller stess mot honom. I äktenskapet föddes två flickor som voro mycket vackra, vilket jag själv konstaterat, då de hörde

Till mina systers sällsamt. Både flickorna blev bra
gifta, den ene med en präst, den ene med en militär.
En kyrkohörde, et märket talare och föreläsare hästammar
från den ene. Det hände ej så få gånger att en pojke
och flicka kom andeles skända för varandra innan friert.
Bönemannen hade ordnat det på uppdrag av förtäknings
föreläsare. Mycket ofta smidde bönemannen sina
planer andeles ombedd. Nången gift kvinna har äg-
nat bönemannen hela sin liv. Skenskapsförmöden
hade till synsättigt betalt. Han fick ja god mat och
kanske sprit o. s. v. Sinas skuld han ha en linneskjorta
och en par linnbyxor. Bönemannen tyckte jag, de
fag kände, vara lite löjliga personer och hade inget
riktigt anseende. Ska du tjäna dej en skjorta? Sade
man vanligtvis till en person som man trodde sig vara
med bönemannskap. Det var något skämt över en bön-
man, men småningom var det nya tidens åsikt som gjorde
sig gällande, snott som som såg äktenskap så bra

som man trodde en brudman gjorde. Här alltså
hört omtalas att några gåvor försköts med frieri.

Den flickan gifte sig således och brudmannan kom härjag
hört, men om det hjälpte henne var ej säkert. Det dock att
det hjälpte några flickor att undgå frieri genom att göra
sig varje gång det kom på tal med den friaren.

Begärning skedde först då man skulle ta ut lysning.

Gåvorna voro för fästmannen del voro utom ringar prulubot,
brudkläd, himptyg, silkeschal, handskar, silverdosa,
luktdosa, silvertack, ofta den varsa bruden att fästa
om halsen med trevne kedjor, ofta familjesmycken.

Brudgummen skulle ha, kulört värttyg, brudgumskjorta,
handskar och stövlar. Till bröllop bjöd man med gä-
ber, med bren och därjente körde brudens fader omkring till
släkten. Så småningom tyckte, egentligen förväntades små
bjudningskort. Byfolk, släkt och vänner, präst och kloster
blevo bjudna och förningarnas antal var stort.

Objudna värfen sig också. Bröllopsfest med ovarsamt

ACC. N:R M. 12935:6.

skjettande förekom ofta anod olycksfall som följd.
Brännvinsförtäring i överflöd mängtades.
Dens förekom.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

6